

Günter Grass 85 éves

2012 október 16. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Günter Grass munkássát a huszadik századi német irodalom csúcsteljesítményei között szokás emlegetni, ám az író nem csak m?veivel hat: vitriolos, politikai él? véleménynyilvánításaival többször is sikerült már magára irányítania a nemzetközi médiafigyelmet.

Szerz?ként sem a konfliktuskerülésre esküdött fel: hazája történelme és a múlttal való szembenézés igénye szinte minden írásában visszaköszön. Bár els?sorban balos elkötelezettség? értelmiségiként vált ismertté, megtörve a hallgatást a németeket ért méltatlanságokra is felhívta a figyelmet, és saját múltjának szégyenfoltjairól sem hallgatott.

Günter Grass valójában földink, annak a sokszín?, ma divatos szóval multikulturális Közép-Kelet-Európának a szülötte, amit végleg szétrobbantott a második világháború és az azt követ? er?szakos politikai rendezés. Grass ugyanis a tengerparti Danzigban (ma: Gdansk, Lengyelország) látta meg a napvilágot, ahol apjának kis f?szerüzlete volt. A német lakosság évszázadokon át élt, kereskedett és alkotott itt – amir?l a városkép alapján könnyen meggy?z?dhet az ide látogató turista is, a város utcáin pedig nem csak lengyel beszéd keveredett a betelepültek szavaival, hanem az itt él? különös szláv népcsoport, a kasubok sajátos dialektusa is színezte ezt a soknyelv? zsongást. Kasub származású volt Grass édesanyja is.

Grass sokszín? m?vészegyéniség, nem csak íróként, hanem költ?ként és szobrászként is figyelemre méltó életm?vet hozott létre

Fotó: Europress/AFP

Danzig emlékezete volt írásm?vészetének egyik legfontosabb ihlet? forrása is, több m?vében visszatér ide. Mindennél többet elárul köt?désér?l az a rövid anekdota, amit Pawel Huelle, az egyik legismertebb kortárs lengyel író elevenített fel egy vele készült beszélgetésben. Amikor a lengyel végre találkozott Grassal, lelkesen nézegették a háború el?tti id?kb?l származó német és lengyel nyelv? térképeket a városról. Szóba került, hogy a közös származási hely miatt (Huelle Gdansk egyik nevezettessége, aki szintén gyakran és nagy kedvvel ír szeretett városáról) többször emlegették itt-ott Huellét a „lengyel Grassként”. A német író viszont azzal vigasztalta ?t, hogy ennek semmi alapja és nem kell vetélkedniük azok, ki számít danzigi/gdanski írónak, hiszen nem is éltek egy helyen: ? alsó-wrzeszczi, míg a lengyel író fels?-wreszczi, és mindenki tudja, hogy a városnak ezt a két kerületét még egy vasúti sín is elválasztja egymástól.

Talán ebb?l is kiderült, milyen fontos a hely, annak szelleme és az emlékek a német író számára, akinek áttörést hozó els? regénye, az 1959-es A bádogdob nemcsak a háborús nemzedék életérzését tolmácsolja, hanem err?l a let?nt, sokszín? és a gyermekkor élményeivel meseire színezett danzigi valóságról is mesél. H?se Oscar Matzerath, aki látva a világ szörny? voltát dacból úgy dönt, egy életre törpe marad. A regény fogadtatása vegyes volt, sokan nihilistának, obszcénnek és istenkáromlónak tartották, de Franciaországban elnyerte a legjobb külföldi könyvnek járó díjat. A m?b?l 1979-ben Volker Schlöndorff rendezésében készült film Oscar- és Arany Pálma-díjat is kapott. A háború természetesen ugyanakkora, ha nem nagyobb élményanyagot kínált és kínál mindmáig Grass számára, amit csak feler?sít, hogy 1944 ?szén, 17 évesen besorozták a Waffen-SS egyik páncélos hadosztályába, a háború végén amerikai hadifogságba került, ahonnan 1946 elején szabadult.

Grass sokszín? m?vészegyéniség, aki nem csak íróként, hanem költ?ként és szobrászként is figyelemre méltó életm?vet hozott létre. Írói pályája az ötvenes években indult, el?tte dolgozott földmunkásként, káliumbányászként.

A Bádogdob az úgynevezett Danzig-trilógia els? darabja, a folytatásokban (Macska és egér, Kutyaévek) Grass a kispolgári fiatalok háború alatti életével, illetve a háborús b?nösök megítélésével foglalkozott. A politika egész alkotói pályájára befolyással volt. Jó ideig szorosan köt?dött a Német Szociáldemokrata Párthoz (SPD), mi több egy ideig a pártvezet?, majd szövetségi kancellár Willy Brandt beszédeit írta, és a választási kampányból is kivette a részét. 1982-ben párttag lett, de fokozatosan kiábrándult, és 1992-ben kilépett az SPD-b?l.

1983-ban a Berlini M?vészeti Akadémia elnökévé választották, de 1989-ben otthagyta a testületet, mert tagjai nem vállaltak szolidaritást az iráni iszlám vezetés által fatvával sújtott íróval, Salman Rushdie-val. Grass a nyolcvanas évek végén írott m?vei kiábrándultságát tükrözték, A patkányn? cím? 1986-os regénye az emberi faj és civilizáció végnapjait ábrázolta. 1993-ban szül?városa díszpolgárává és a gdanski egyetem díszdoktorává választották. 1995-ben jelent meg nagy társadalmi vitát kiváltó Nehéz kérdés cím? regénye, amely a berlini fal leomlásának következményeivel foglalkozott. Az irodalmi Nobel-díjat 1999-ben kapta, mert „fanyar, groteszk történeteivel a történelem elfeledett oldalát mutatja be.“

Áprilisban az iráni konfliktus témáját feldolgozó, Amit el kell mondani (Was gesagt werden muss) cím? versével kavart vihart

Fotó: Europress/AFP

2002-ben nagy visszhangot váltott ki Ráklépésben cím?, a II. világháború német áldozatairól szóló regénye. Ebben a keleti front el?l menekül? németeket szállító Wilhelm Gustloff személyszállító hajó tragédiáját írta meg. A szovjetek által elsüllyesztett hajó utazók többsége ártatlan civil volt, az áldozatok száma megközelít?leg 10000 f? volt, vagyis hatszor többen vesztek oda a baleset során, mint a Titanicon tragédiájakor. Regényével érezhet?en egy igen érzékeny pontot – az önként vállalt történelmi amnézia kérdését – sikerült telibe találnia, a korhangulat változását – amihez Grass is hozzájárult valószín?leg – az is jelezte, hogy egy évvel m?ve megjelenése után került a boltok polcaira az a napló, ami egy berlini n? háborúvégi megpóbáltatásait dokumentálja, köztük az orosz katonák er?szakoskodásait (magyarul Anonyma: egy n? Berlinben címmel jelent meg).

Könnyedebb témájú az erotikus verseket és rajzokat tartalmazó Utolsó táncok cím? kötete és Az árnyék cím? könyv, amelyben 108 litográfiája is látható. Legutóbbi munkája a Grimm-testvérek szótárkészít?i munkájáról szól, és maga a szerz? azt mondta róla, „hagyományos eszközökkel nem lehet lefordítani“.

A Nobel-díjas író megszólalásai, írásai miatt gyakorta kerül a viták középpontjába. 2006 nyarán a Hagymahántás közben cím? kötete megjelenése el?tt bevallotta, hogy 17 évesen a Waffen SS tagja lett. Több bírálója a Nobel-díj visszaadására kötelezte volna, mások pedig nem értették, hogy a történelmi múlttal való szembenézést és elszámolást sürget? író miért csak ekkor állt el? ezzel a nem kifejezetten pozitív életrajzi ténnyel. A támadásokra Grass azt felelte, csak öregkorára talált rá a megfelel? formulára, hogy beszéljen Waffen SS-múltjáról.

Idén áprilisban az iráni konfliktus témáját feldolgozó, Amit el kell mondani (Was gesagt werden muss) cím? versével kavart vihart, és Izrael nemkívánatos személynek is nyilvánította, mert Grass azt állította: Izrael egyre nagyobb és ellen?rizetlenül gyarapodó nukleáris fegyverzettel rendelkezik, Irán ellen fontolgatott megel?z? csapása pedig az egész világ békéjét fenyegeti. Az id?s író szeptemberben az izraeli atomtitkokat leleplez?, ezért a zsidó államban bebörtönzött tudóst méltató Napjaink h?se (Ein Held unserer Tage) cím? versével borzolta a kedélyeket.

mno.hu - thy

Ajánló